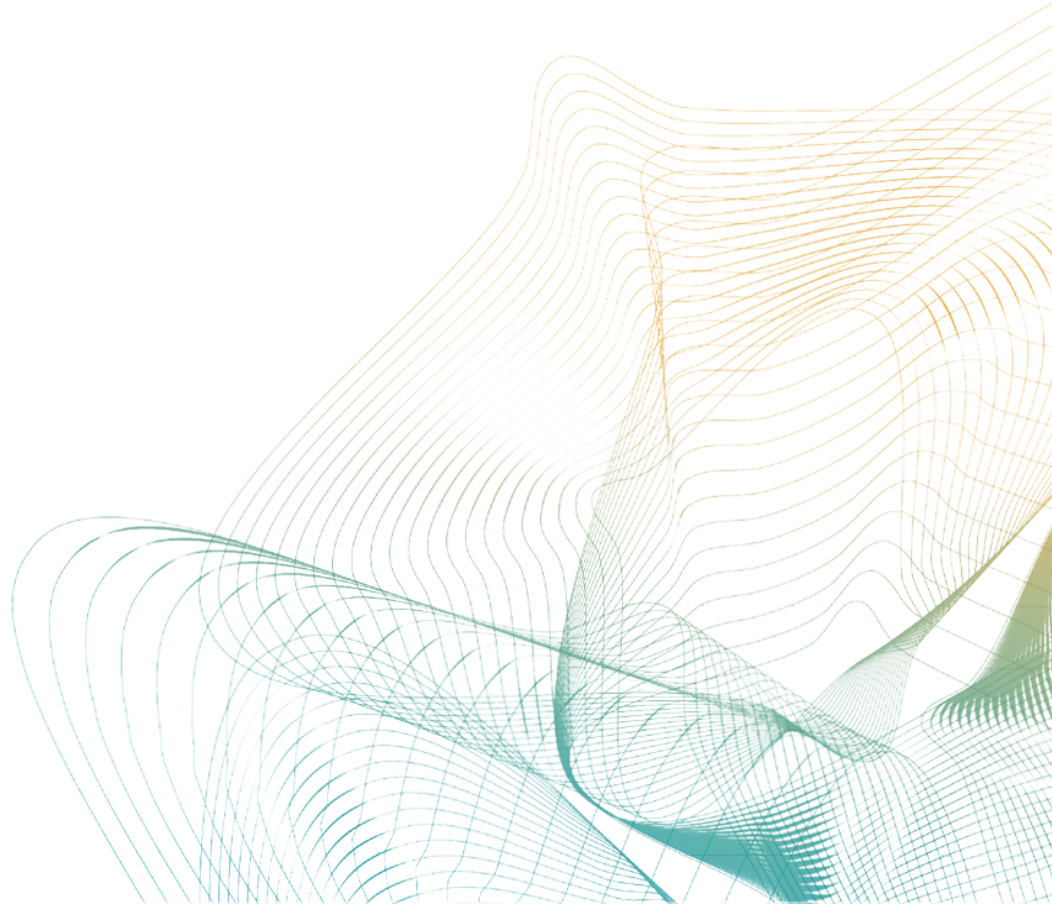

Kasım Ayı Fiyat Gelişmeleri

4 Aralık 2020

Özet

Tüketici fiyatları Kasım ayında yüzde 2,30 oranında artmış, yıllık enflasyon 2,14 puan yükselerek yüzde 14,03 olmuştur. Enflasyondaki yükselişin temel sürükleyicisi gıda ve temel mal grupları olmuştur. Hizmet ve enerji grupları yıllık enflasyonlarındaki artış ise daha sınırlı kalmıştır. Gıda enflasyonundaki yükselişte birikimli döviz kuru etkileri, temel girdi niteliğindeki tarımsal emtia fiyatlarının seyri ve mevsim geçişine bağlı arz yönlü unsurlar rol oynamıştır. Temel mal enflasyonundaki artışta, başta otomobil olmak üzere, dayanıklı tüketim malları öne çıkarken, bu gelişmede güçlü kredi ivmesinin gecikmeli etkilerine bağlı talep yönlü unsurlar ve Türk lirasındaki değer kaybının gecikmeli yansımaları gözlenmiştir. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonu ve eğilimleri yükselmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

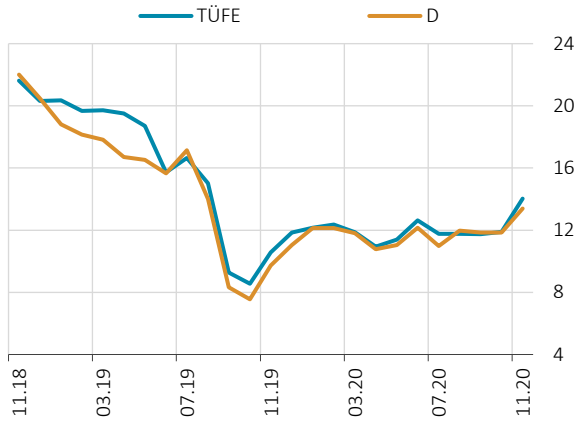

Değerlendirmeler

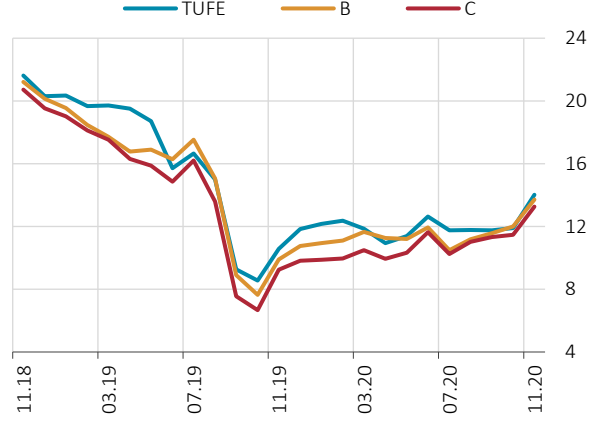
Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 2,30 oranında artmış ve yıllık enflasyon 2,14 puan yükselerek yüzde 14,03 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 1,72 ve 1,78 puan artarak yüzde 13,72 ve yüzde 13,26 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, temel mal, hizmet, alkol-tütün-altın ve enerji gruplarının katkıları sırasıyla 1,01, 0,89, 0,15, 0,05 ve 0,04 puan artmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

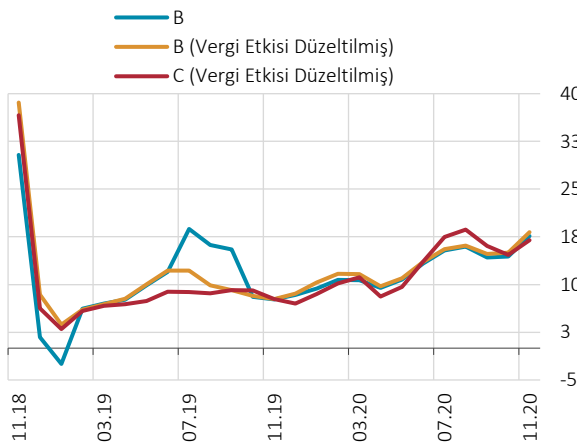

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

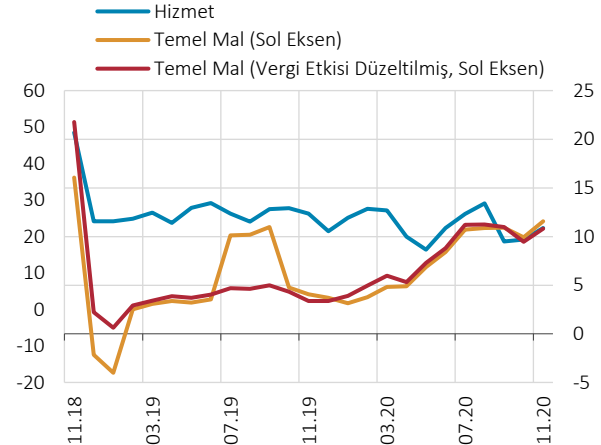

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimlerinde artış gözlenmiştir (Grafik 3). Bu dönemde, enflasyon eğilimi temel mal grubunda daha belirgin olmak üzere, temel mal ve hizmet gruplarında artmıştır (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

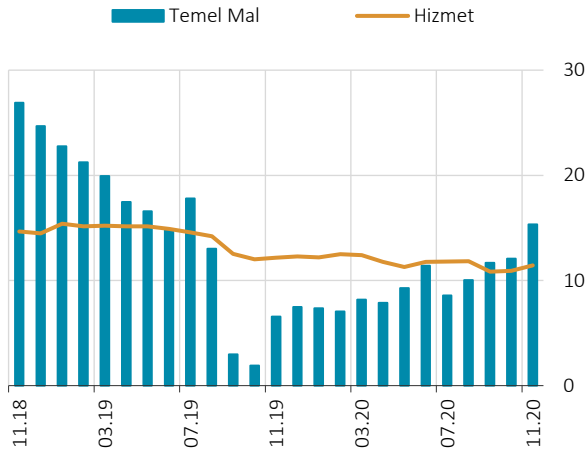
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

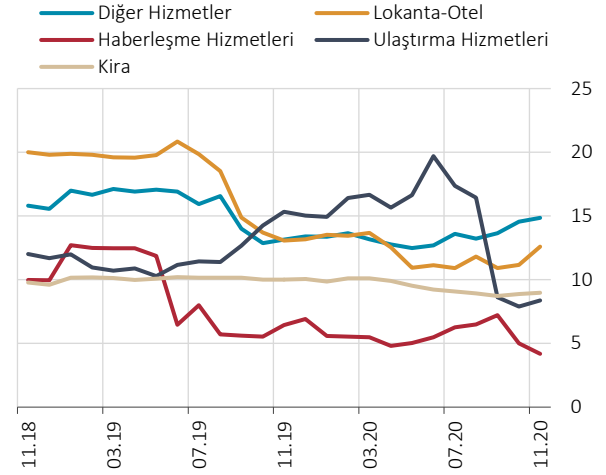
Hizmet fiyatları Kasım ayında yüzde 0,62 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,50 puan artışla yüzde 11,42 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Yıllık enflasyon lokanta-otel, ulaştırma, diğer hizmetler gruplarında yükselirken, kira grubunda yatay seyretmiş, haberleşme hizmetlerinde ise gerilemiştir (Grafik 6). Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, lokanta-otel grubu aylık fiyat artışı gıda fiyatlarındaki görünümün de etkisiyle hızlanmıştır. Ulaştırma hizmetleri fiyatları, karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı fiyatlarındaki düşüşün etkisiyle yatay seyretmiştir. Diğer hizmetler grubundaki yükselişte döviz

kuru gelişmelerine bağlı olarak fiyatları artan ulaştırma araçlarının bakım ve onarımı, temel hastane hizmetleri ve dişçilik ücretleri etkili olmuştur.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

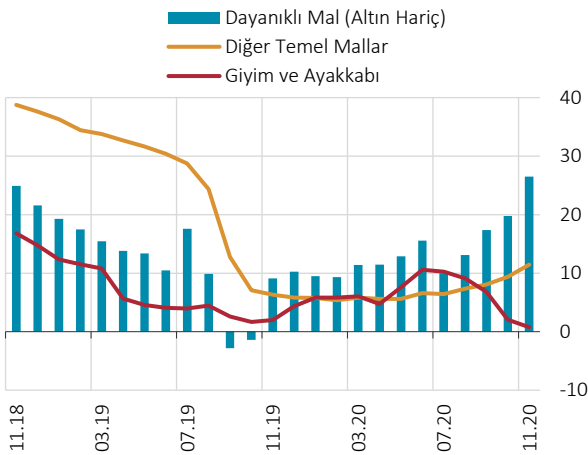

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

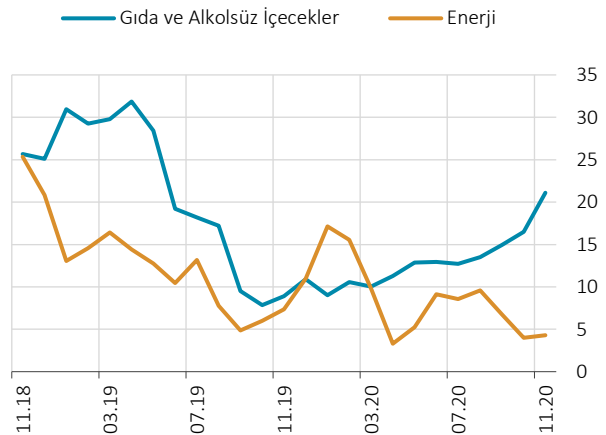

Temel mal enflasyonu Kasım ayında 3,23 puan artışla yüzde 15,32 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon dayanıklı mal ve diğer temel mallarda yükselirken, giyim ve ayakkabı grubunda gerilemiştir (Grafik 7). Dayanıklı tüketim malları fiyatları güçlü kredi ivmesinin gecikmeli etkilerine bağlı talep yönlü unsurlar ile Türk lirasındaki değer kaybının yansımalarıyla yüksek bir oranda artarak (aylık yüzde 5,68) temel mal enflasyonunun ana sürükleyicisi olmuştur. Böylelikle bu grupta yıllık enflasyon yüzde 26,50'ye ulaşmıştır. Dayanıklı mallarda fiyat artışları alt kalemler genelinde sürerken, otomobil fiyatlarında birikimli döviz kuru etkilerine bağlı olarak yüzde 9,70 oranında artış kaydedilmiştir. Bu dönemde diğer temel mal grubu fiyatları üzerinde Türk lirasındaki değer kaybının gecikmeli etkileri belirginleşmiştir. Giyim ve ayakkabı grubunda zayıf seyreden sektörel talep koşullarının dezenflasyonist etkileri bu dönemde de devam etmiş ve grup yıllık enflasyonu yüzde 0,76 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

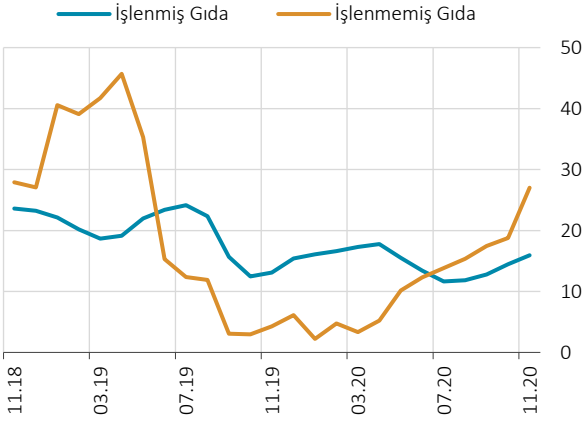

Enerji fiyatları Kasım ayında yüzde 0,84 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde katı yakıt fiyatları yüzde 3,44 oranında, akaryakıt fiyatları ise uluslararası petrol fiyatlarını takiben yüzde 1,37 oranında yükselmiştir. Bu gelişmelerle birlikte, enerji yıllık enflasyonu 0,30 puan artarak yüzde 4,28 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 8).

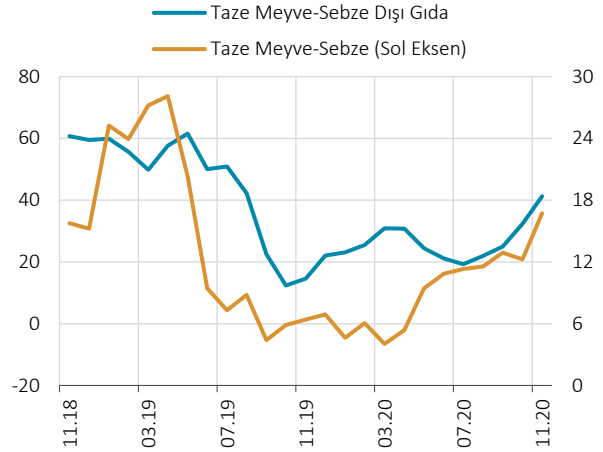
Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Kasım ayında 4,57 puan artarak yüzde 21,08'e yükselmiştir (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu dönemde yıllık enflasyon, işlenmiş gıda grubunda 1,43 puan artışla yüzde 15,92,

işlenmemiş gıda grubunda ise 8,24 puan artışla yüzde 27,02 olmuştur (Grafik 9). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler, gerek meyve ve sebze gerekse diğer işlenmemiş gıda fiyatlarının önemli ölçüde yükseldiğine işaret etmiştir. Taze meyve ve sebze fiyatlarının yüksek aylık artışında mevsim geçişine bağlı arz yönlü unsurların yanı sıra döviz kurundaki birikimli değer kayıplarının etkili olduğu değerlendirilmektedir. Diğer işlenmemiş gıdada, girdi fiyatlarındaki gelişmeleri takiben tavuk ve yumurta kalemleriyle birlikte, döviz kuruna duyarlılığı yüksek olan pirinç ve bakliyat fiyatları güçlü bir şekilde yükselmiştir. İşlenmiş gıdada olumsuz görünüm Kasım ayında da devam etmiş ve aylık fiyat artışı yüzde 2,26 olmuştur. Bazı ülkelerde salgın karşısında alınan ihtiyati tedbirler uluslararası tahıl fiyatlarını olumsuz etkilemeye devam etmiş, artan maliyetler sonucunda ekmek ve tahıllar grubunda süregelen yüksek fiyat artışları Kasım ayında yüzde 3,32 ile belirgin şekilde hızlanmıştır. Diğer işlenmiş gıda fiyatları yüzde 1,67 oranında artarken, gerek döviz kuru gelişmeleri gerekse uluslararası fiyatlara bağlı olarak katı ve sıvı yağ fiyatları aylık yüzde 5,11 oranındaki yükselişle öne çıkmıştır. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda grubu yıllık enflasyonu yüzde 18,35'e yükselmiştir (Grafik 10). Özetle, gıda grubu enflasyonundaki yükselişte döviz kuru gelişmeleri, uluslararası tarımsal emtia fiyatlarının seyri ve mevsim geçişine bağlı arz yönlü unsurların etkisi hissedilmiştir.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

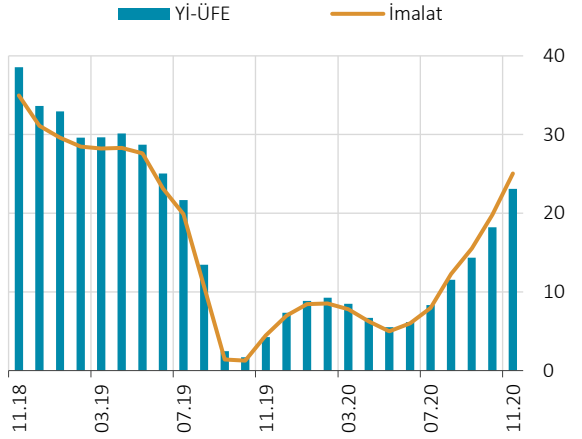
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

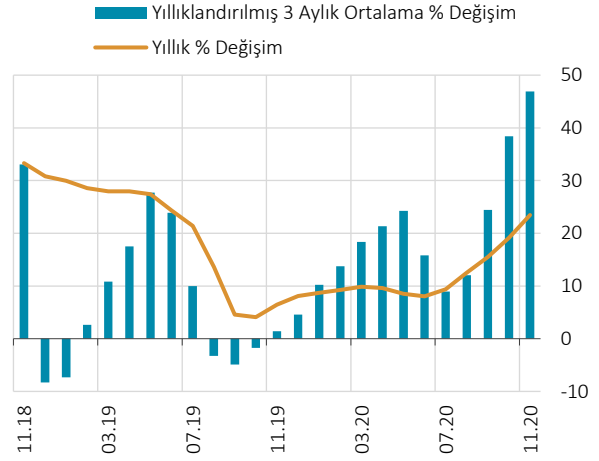
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Kasım ayında yüzde 4,08 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 4,91 puan artarak yüzde 23,11 olmuştur (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarında gözlenen bu artışta döviz kuru ve emtia fiyatlarındaki gelişmelerin belirleyici olduğu değerlendirilmektedir. Petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış eğilimi bu dönemde belirgin ölçüde yükselmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

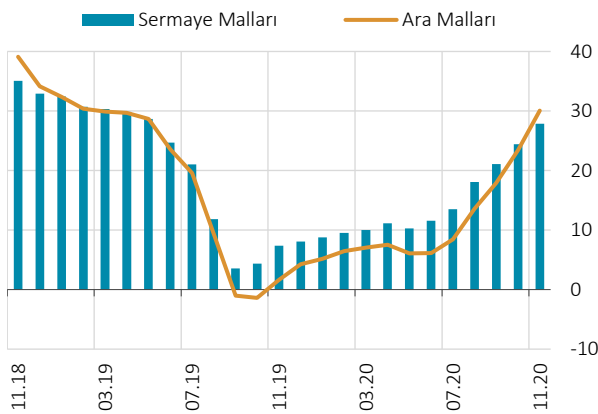

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

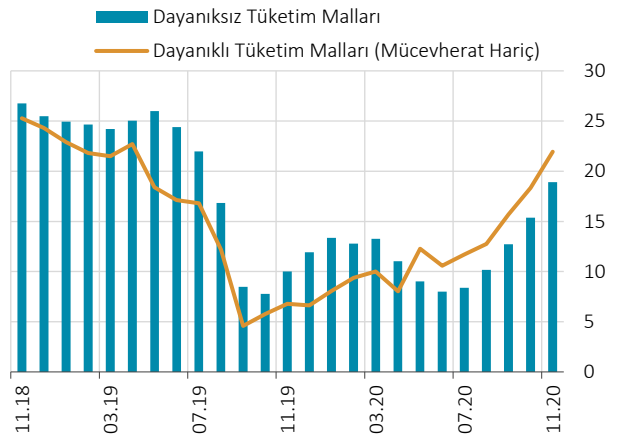

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon tüm alt gruplarda yükselmiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Aylık bazda ara malları grubu fiyat artışında demir-çelik ve plastik ürünler öne çıkarken, sermaye malı fiyatlarındaki yükselişte motorlu kara taşıtları ile parça-aksesuarları ve metal yapı ürünleri etkili olmuştur. Dayanıklı tüketim malları fiyatlarında genele yayılan artışlar gözlenirken, dayanıksız tüketim mallarındaki yükselişte et ürünleri ve katı-sıvı yağlar belirleyici olmuştur. Enerji grubu fiyatlarındaki artışta rafine edilmiş petrol ürünleri ile elektrik üretimi ve dağıtım fiyatları öne çıkmıştır. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Kasım 2020	Kasım 2019	Kasım 2020	Kasım 2019
TÜFE	2,30	0,38	14,03	10,56
1. Mallar	3,02	0,47	15,14	9,95
Enerji	0,84	0,55	4,28	7,34
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	4,16	0,22	21,08	8,89
İşlenmemiş Gıda	6,21	-0,68	27,02	4,29
Taze Meyve-Sebze	8,58	-3,39	35,72	1,37
Diğer İşlenmemiş	4,94	0,84	22,56	5,84
İşlenmiş Gıda	2,26	1,00	15,92	13,07
Ekmek ve Tahıllar	3,32	1,35	19,30	15,15
Diğer İşlenmiş	1,67	0,80	14,08	11,97
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	2,97	0,59	15,19	11,57
Temel Mallar	3,76	0,85	15,32	6,57
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	5,68	0,07	26,50	9,12
Giyim ve Ayakkabı (*)	1,46	2,73	0,76	1,98
Diğer Temel Mallar	2,52	0,63	11,46	6,33
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,00	0,00	0,67	43,35
Altın	0,80	-2,22	71,46	25,59
2. Hizmetler	0,62	0,16	11,42	12,16
Kira	0,71	0,62	8,96	10,01
Lokanta ve Oteller	1,13	-0,15	12,59	13,07
Ulaştırma Hizmetleri	-0,06	-0,51	8,38	15,34
Haberleşme Hizmetleri	0,12	0,91	4,18	6,44
Diğer Hizmetler	0,50	0,22	14,86	13,13
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	2,14	0,59	13,72	9,90
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	2,12	0,51	13,26	9,25
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,93	0,54	13,38	9,72
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	2,72	0,44	15,91	8,47

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Kasım 2020		Kasım 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	2,30	14,03	0,38	10,56
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	22,77	4,16	21,08	0,22	8,89
Alkollü İçecekler ve Tütün	6,06	0,00	0,67	0,00	43,35
Giyim ve Ayakkabı	6,96	1,46	0,99	2,69	2,21
Konut	14,34	1,05	9,12	0,36	9,58
Ev Eşyası	7,77	1,69	14,22	0,59	9,81
Sağlık	2,80	0,80	16,25	0,23	13,85
Ulaştırma	15,62	4,51	18,67	0,33	8,72
Haberleşme	3,80	0,12	5,19	0,39	2,75
Eğlence ve Kültür	3,26	1,53	10,24	0,08	6,88
Eğitim	2,58	-0,19	7,00	0,15	14,35
Lokanta ve Oteller	8,67	1,13	12,59	-0,15	13,07
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,37	1,14	29,42	-0,44	14,03

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Kasım 2020		Kasım 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	4,08	23,11	-0,08	4,26
Madencilik	3,23	2,15	19,63	-0,08	9,93
İmalat	89,22	4,33	25,04	-0,04	4,45
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	4,29	26,36	-0,02	4,83
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	3,82	23,47	0,18	6,47
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,61	1,69	0,58	-0,53	3,82
Su Temini	0,95	0,49	12,83	0,19	-7,51
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		4,77	30,07	-0,60	1,63
Dayanıklı Tüketim Malları		2,74	25,84	-0,08	7,34
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		3,05	21,94	0,00	6,79
Dayanısız Tüketim Malları		4,17	18,90	1,06	10,02
Sermaye Malı		2,58	27,85	-0,17	7,38
Enerji		2,79	0,36	-0,53	-0,68

Kaynak: TÜİK.